

nesagledive, katastrofalne posledice za čitave regione na Zemljinoj kugli, koje bi dovele u pitanje opstanak života za duži period ili čak i trajno.

Danas je sve manja verovatnoća upotrebe nuklearnog oružja u strategijsko-operativnim razmerama, te se radi toga i može postaviti pitanje — da li u budućem ratu dolazi u obzir upotreba oružja čije je dejstvo teže kontrolisati, a koje ima još destruktivnije efekte, sa još uvek nesagledivim razmerama i posledicama.

Mišljenja sam da će »Vojno delo« u narednom periodu dati znatno veći doprinos u sagledavanju svih aspekata geofizičkog ratovanja, a posebno problema odbrane i zaštite od pojedinih efekata dejstva geofizičkog oružja.

AVGUST VRTAR

Osposobljavanje starešina za marksistički pristup stvarnosti

Obrazovanje i vaspitanje u Jugoslovenskoj narodnoj armiji nosi opšta obeležja obrazovanja i vaspitanja u našem društvu i specifična obeležja organizacije kakva je JNA. Ono treba da doprinosi formiranju svestrano razvijene socijalističke ličnosti i da tu ličnost vojnostručno i idejno-politički osposobi da u uslovima savremenog rata odbrani svoju socijalističku zajednicu od svakog mogućeg agresora. Takva ličnost pretpostavka je ostvarenja koncepcije opštenarodnog odbrambenog rata, koja je nezamisliva bez stvaralačkog i angažovanog odnosa svakog pojedinca prema odbrani i bezbednosti zemlje.

Za takav odnos potrebna je (1) spoznaja revolucionarno-klasne sadržine naših rešenja u izgradnji socijalističkog samoupravnog društva i njegove odbrane, i na toj spoznaji izgrađeno opredeljenje i odlučnost da se to i takvo društvo odbrani; (2) vojnostručna obučenost i fizička pripremljenost da se ta odlučnost na najbolji mogući način ostvari u praksi oružane borbe, i (3) odgovarajuća materijalno-tehnička opremljenost za vođenje oružane borbe. Tek dijalektičko jedinstvo navedenih činilaca čini odbranu nepobedivom: nije dovoljan samo optimalan odnos ljudstva — tehnika u smislu bes-

prekornog vladanja tehnikom i veštinom ratovanja — nužna je odlučnost čoveka da tu tehniku i znanje na najbolji mogući način iskoristi u borbi protiv svakog protivnika. Na tom saznanju utvrđeno je obrazovanje i vaspitanje u Jugoslovenskoj narodnoj armiji u celini i posebno ideološko-političko koje, po svojoj funkciji i sadržaju, najznačajnije doprinosi takvom opredeljenju za opštenarodnu odbranu i društvenu samozaštitu.

Ideološko-političko obrazovanje starešina izvodi se po jedinstvenom programu. Opredeljeno je dostignućima marksističke misli, stavovima Kongresa SKJ, ciljevima i praksom socijalističkog samoupravnog društvenog preobražaja i potrebama praktične delatnosti starešina u jedinicama i društvu. Po svom sadržaju, ono doprinosi produbljivanju marksističke spoznaje sveta i odnosa u kojima živimo, spoznaje revolucionarno-klasne suštine i smisla rešenja izgradnje socijalizma zasnovanog na samoupravljanju, naše politike nesvrstanosti i nezavisnosti i politike jačanja odbrambenih sposobnosti zemlje i razvoja oružanih snaga.

Međutim, obrazovanje je samo jedan od oblika osposobljavanja starešina za marksistički pristup stvarnosti: za takav pristup stvarnosti starešina se pre svega osposobljava u *neprekidnoj idejnoj borbi* za novo, bolje i naprednije, za prevazilaženje protivrečnosti koje nameće društveni razvoj, za ostvarivanje interesa radničke klase i svih radnih ljudi, za jačanje borbene spremnosti i političkog jedinstva jedinica JNA. Za takvu borbu starešina se naoružava izučavanjem izvorne i savremene marksističke misli, posebno one koja teorijski osvetljava i osmišljava autentičan put naše revolucije te izgradnje socijalističkog samoupravnog društva i njegove odbrane.

Za starešine je od posebnog značaja da shvate i prihvate idejno-političku suštinu koncepcije opštenarodne odbrane i društvene samozaštite, jer je to preduslov razumevanja naše ratne doktrine i ratne veštine, posebno strategije oružane borbe, i da se osposobe za stvaralačku primenu njenih rešenja u praktičnoj delatnosti u miru i u eventualnom ratu. Oružana borba kao svojevrsna društvena delatnost, odvija se u neponovljivim situacijama, što od starešina zahteva izuzetno razvijen smisao za procenjivanje, predviđanje i odlučivanje na osnovu najčešće oskudnih podataka, za rukovođenje i komandovanje u uslovima neprekidnog sukobljavanja dveju volja, sopstvene i protivnikove, kada pobedu nosi onaj ko dalje vidi i ko u skladu sa situacijom veštije upotrebljava raspoložive snage i sredstva Ali ne samo to. Od presudnog značaja je i prihvatanje saznanja da raspoložive snage nisu samo masa u proračunu odnosa

snaga, već da je svaki učesnik u odbrani subjekat događaja, koji ostvaruje svoj i zajednički interes: brani svoju socijalističku samoupravnu zajednicu.

Uloga »Vojnog dela« u osposobljavanju starešina za marksistički pristup stvarnosti je veoma značajna i višestruka:

1) Prilozi koje »Vojno delo« donosi o našoj vojnoj misli ne mogu a da ne budu marksistički zasnovani, jer je tako zasnovana i naša vojna misao. Samim tim čitalac se upoznaje sa marksističkim pogledom na stvarnost, na eventualni rat i na rešenja za odbranu i upućuje kako i sam da postupa i pristupa stvarnosti u okolnostima u kojima se može naći bilo u miru, bilo u ratu. Uopštavanjem sopstvenih i tuđih iskustava i ukazivanjem na njihovu moguću primenu, trajna je obaveza časopisa. Tumačenje stvarnosti samo je deo obaveze. Još značajnije je ukazivanje na moguća bolja rešenja, na puteve prevazilaženja slabosti, ostataka prošlosti, protivrečnosti, u čemu je i do sada časopis imao značajnu ulogu.

2) Časopis je i do sada pratio neke od programa marksističkog obrazovanja i idejno-političkog osposobljavanja. Ti prilozi mogu biti još funkcionalniji. Programi ideološko-političkog obrazovanja starešina najkonkretnije su vezani za ostvarenja određenih zadataka. Tako je program za 1979. godinu podređen zahtevu da se izuče, usvoje i u praksi primene stavovi XI kongresa SKJ. »Vojno delo«, koje je već donelo kongresne materijale, može propratiti program priložima koji odgovaraju nivou i potrebama starešina kojima je namenjeno.

3) »Vojno delo« pokreće rasprave o najaktuelnijim pitanjima razvoja naše vojne i marksističke misli i animira autore koji se tom mišlju bave ili mogu da se bave. Još uvek ima dosta otvorenih pitanja, dosta rešenja koja nisu propraćena određenim teorijskim utemeljenjem, dosta načetih ili parcijalno obrađenih pitanja, a premalo teorijski celovitih, naučno argumentovanih radova. Časopis ne može i ne mora da donosi takve radove u celini, ali može i, rekao bih, mora da ih inicira, da organizuje o njima rasprave na svojim stranicama, da posluži kao mesto borbe mišljenja radi pronalaženja najboljih rešenja za teoriju i za praksu.

Primeru radi, to bi mogli da budu i sledeći sadržaji:

a) Teorija i praksa ONOR-a predmet su neprekidnog dograđivanja. Još nemamo dovoljno celovitu teoriju ONOR-a, iako imamo čiste idejno-političke stavove i normativna rešenja, a i dovoljno razvijenu teorijsku misao. U zadnje vreme dobili smo nekoliko vrlo

vrednih radova iz te oblasti koji produbljeno osvetljavaju čitav niz aspekata doktrine ONOR-a i značajna su dostignuća naše vojne misli. Međutim, to još uvek nije dovoljno za celovito filozofsko, klasno, idejno-političko, pravno i dr. opredeljenje naših rešenja opštenarodne odbrane, tj. za celovitu teoriju ONOR.

b) Deseti i Jedanaesti kongres SKJ posvetili su vanrednu pažnju političkom sistemu socijalističkog samoupravljanja. Studija Edvarda Kardelja »Pravci razvoja političkog sistema socijalističkog samoupravljanja« dala je teorijske odgovore na pitanja današnje prakse i budućeg razvoja tog sistema. U tom svetlu bilo bi korisno produbiti teorijski odgovor na pitanje mesta i uloge oružanih snaga u političkom sistemu socijalističkog samoupravljanja. Pri tom treba reći da položaj oružanih snaga u SFRJ, njihova uloga i zadaci u odbrani zemlje i Ustavom utvrđenog poretka, njihova organizacija i struktura, ustavno i zakonski, posve određeni i da tu nema nikakvih dilema, pa ih, otuda, ne treba ni otvarati. Teorija treba da dà odgovor na pitanje — zašto je to tako a ne nekako drugačije, u čemu se i kako razlikuje položaj oružanih snaga u našem političkom sistemu od položaja oružanih snaga u bilo kojem drugom političkom sistemu. Posebno treba ukazati da se položaj oružanih snaga u političkom sistemu socijalističkog samoupravljanja formalno-pravno i faktički suštinski razlikuje od položaja oružanih snaga u bilo kom političkom sistemu, isto toliko koliko se i naš politički sistem radikalno razlikuje od svih drugih političkih sistema; da su oružane snage najznačajniji deo sistema opštenarodne odbrane i da imaju značajnu ulogu u *društvenoj samozaštiti* i da su integralni deo političkog sistema socijalističkog samoupravljanja, da su to nove oružane snage, stvorene u ratu i revoluciji, voljom radnih ljudi i građana koji »organizuju odbrambene snage društva kao vlastite«, kako je to drug Tito rekao na Ljubljanskom univerzitetu, i kako je to zapisano u Rezoluciji 10. kongresa SKJ.

»Vojno delo« je davalo, a nema razloga da tako i u buduće ne bude, značajan doprinos usvajanju koncepcije ONOR-a, širenju odbrambene kulture i jačanju uverenja o snazi naše odbrane i mogućnosti da se uspešno suprotstavimo svakom agresoru, te da ga pobedimo. Jedanaesti kongres je u oblasti opštenarodne odbrane i društvene samozaštite, napose u oblasti izgradnje oružanih snaga, utvrdio vrlo određene zadatke. SK se zalaže za dalji razvoj jedinstvenih oružanih snaga, »... za njihovu stalnu modernizaciju, unapređenje obuke, usavršavanje organizacije, podizanje moralno-političke snage i ukupne borbene gotovosti«. A tu, svi imamo mnogo šta da radimo.